

SCRIITORII ROMANI
CONTEMPORANI

GEORGE SILVIU

PAISIE PSALTUL
SPUNE...

FUNDAȚIA PENTRU LITERATURA
ȘI ARTA „REGELE CAROL II”

GEORGE SILVIU * PAISIE PSALTUL SPUNE...

GEORGE SILVIU

PAISIE PSALTUL
SPUNE...

S'AU TRAS DIN ACEASTĂ CARTE, PE
HĂRTIE VIDALON VĂRGATĂ, DOUĂZECI
ȘI CINCI DE EXEMPLARE NEPUSE ÎN
COMERȚ, NUMEROTATE DELA 1 LA 25

BUCUREȘTI
FUNDAȚIA PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ „REGELE CAROL II“

39, Bulevardul Lascar Catargi, 39

1934

PREDOSLOVIE

*Voroave-alese-mi deteră îndemn,
Grăitu-le-am ades în fapt de sară,
Și cum le știu de mult pre din afară,
M'am chibzuit aci să le însemn!*

*Tu, frate cetitor, de-o fi vreodată
Să vezi în câte locuri am greșit,
Să ierți de slovă strâmbă a ieșit
Din mâna mea de vremuri tremurată,*

*Că eu am fost cu toți ceilalți la fel:
Pre Domnul vrând, iubindu-L, a-L slăvire,
Cu minte proastă și cu proastă hire,
Păcătuind m'apropiai de El!...*

ÎNDOIELI ȘI MÂHNIRI

ICOANA

...Tu, Doamne, nu m'ai înțales pe semne,
Când sufletu-mi păcătui, iubind —
Ci Tu, prea sus și prea curat fiind,
Lăsași ca duhul Morții să mă'ndemne

Să umblu după ispitiri de trup...
Acum că-s doar cu Tine în chilie
E'n mine, Doamne,-atâta vijelie
Și zumzet surd, parc'ar roi un stup...

PAISIE PSALTUL SPUNE ...

Rădic spre Tine ochii triști și par'că'n
Icoană, tot mai mult Te deslușesc :
Piroane ruginii Te țintuesc
Și supt priviri ai umbre moi de cearcăn...

N'aș fi cârtit, umil și bun ca Iov, —
Dar taina mea e taina Ta, Iisuse!
Veniră'n gându-mi scorpiile-aduse
De Necuratul, — când preste ceaslov

Înfrigurat, înnumăram mătăanii...
Mă iscodiră doruri, lăcomii,
Și slute arătări viclene, mii,
Alunecând în clinchet lin de sănii . .

Duc, Doamne, peste șaptezeci de ierni
Și viața mea de-o clipă mai atârnă!
În loc de cer, din fumuria bârnă,
Tavanul nu-ți îngădue să cerni

Lumină, în chilia asta scundă...
Din candelă mâhniri s'au răspândit —
Și 'n noaptea care'n suflet mi-a mijit
Nu-i nimene de Tine să m'ascundă!...

Și totuși cată, Doamne, până'n fund
In inima-mi, — și vezi ce limpezime :
Tu să 'nțelegi ce n'o să știe nime,
— Și vezi mărgăritarele pe prund...

ICOANA

De mult — îmi pipăi rănile 'nvechite
De ani, și tremur păcătos și slab! —
S'au adunat în mine ca 'ntr'un jghiab
Dureri și frământări nepotolite ..

E vremea să le spun; să nu mă cerți
Deși vor fi păcate fără seamăn :
Ascultă-mă, 'nțelege-mă și ia-mă'n
Dumnezeiasca-ți pază, de mă ierți!

Iubesc în Tine, Doamne, o femeie!
Netrebnic sânt, și păcătos, c'o spun! —
Dar Tu, — oricum, — vei fi știut... Ești bun,
Și dragostea, știi bine, Doamne, ce e!...

Un nume prost de om avea și ea, —
Dar l-a svințit în ochii mei: Ruxandra ..
In păru-i mătăsos zâmbea micsandra
Și dulci cuvinte gura ei șoptea...

De-atunci, trecură serbezi ani în goană
De când mi-ascund durerea în deșert, —
Tu spune-mi, Doamne, să Te-aud: „te iert“,
Că eu o văd pre dânsa în icoană! . .

Strivește-mă, dar nu îngădui
Să turbur curăția Ta și 'Naltul...
Un hoit lepros e Paisie Psaltul, —
Un veac trecu și nu-l tămădui,

PAISIE PSALTUL SPUNE ...

Tot ce-am clădit s'a prăbușit, — și nu se
Aude decât râs de oameni răi...
Cad două lacrimi mari din ochi Tăi!
— Ruxandra plânge, — sau plângi Tu, Iisuse?

MĂHNIREA

MĂHNIREA

...Eu am văzut-o, — Doamne, — pogorînd
De sfiiciunea curăției plină,
Pășea în rotocoale de lumină
Ca supt povara unui tainic gând...

Avea pe frunte sângele 'n broboane
Și între gene lacrimi de cleștar;
— Ingenunchiând tăcută, în altar,
Cu ochii Te căta între icoane!...

HOTIA

De mult prin liniștitul nostru loc
N'am pomenit rușine mai grozavă!
— Mi-e inima 'ngrozită și bolnavă, —
Tot schitul clocotea ca apa 'n scoe!...

.. Aseară la vecernie zării
Drumeț străin îngenunchiat în strană:
Înalt, voinic, cu haina prea sărmană,
Și blând la chip, — cucernic se cruci...

Veni smerit, pe urmă, pân' la stareț
Și se rugă de pâne și-adăpost;
La cină dovedi că nu e prost:
Văzuse multe și era vorbareț...

L-am găzduit cu cinste, și 'n chilie
Să doarmă 'n pace l-am lăsat, cu Domnul...
...Pe geana noastră pogorîse somnul
Și noaptea cea cu boltă safirie...

Jelea prea sfintul stareț, de năcaz,
În zori, când ne-am trezit pentru utrenii:
„Ne-a jefuit ca 'n vremuri de bejenii!
„O, Doamne! Ce rușine! Ce pricaz! ..“

Apoi a izbucnit c'un hohot greu —
Tot pieptu-i slab părea că se fărâmă...
(Eu m'am târît înfricoșat, — o rămă, —
Nemai știind de sânt ori nu sânt eu. .)

„Biet sufletu-mi e 'nsetoșat de Tine
„Și nu sânt ape focul să mi-l stâng —
„De veacuri m'ai lăsat aci, să plâng:
„Iubind pre oameni, ai uitat de mine!...

„Ci dacă Tu ai fost un Dumnezeu,
„Aceiași oameni ți-au rămas în urmă:
„In inimi viclenia le mai scurmă,
„Și, împotriva-ți, — răi, — cârtesc mereu...

„Când au înfipt în trupul tău piroane
„Și sulița, — în mine le-au înfipt!
„Ai răzvrătit un semn pe-un manuscript
„Ca să-ți stârnești un vifor de canoane...

„Sânt toți și toate din același lut
„— Doar Tu ai fost din Cel Atotputernic —;
„El Te-a chemat, — Tu L-ai urmat, cucernic...
„O, — iartă-mă c'am plâns când Te-am pierdut!...“

...Avea doi ochi prelungi — cum e migdala —
Și o tristeță fără de cuvânt...
Obrazul tot, — obrazul unui sfânt,
Și se chema: Maria din Magdala...

De-atuncea, Doamne, 'am încărunțit,
Și-i mai aud în miez de noapte pasul, —
Și-mi hăuie 'n urechi și 'n suflet glasul, —
— Și plâng și eu de jale cotropit!...

FLORILE

Alt drum alături de-ale tale căi, nu-i...
In gând cu Tine rătăcii în slavă, —
— Din sufletu-mi de proaspătă otavă
Tot Ție vreau frământul să-mi destăinui:

Pusesem maci, micsandre și lalele
In două brazde, — între gard și schit, —
Sădisem trandafiri, — cu dor smerit
Să 'mpodobesc icoanele cu ele...

Cum se hlizea mereu, den orice fleac,
Și ne făcea Ilie de ocară, —
L-au probozit toți frații într'o sară
Și-l porecliră „lotru fără leac“!

Zâmbea, batjocorindu-mă cu gluma
Cum mă vedea că mă 'ngrijesc de flori,
— Maci roșii, trandafiri mirositori,
Lalele și micsandre cum îi spuma...

Joi, — scuturasem bine prin chilie, —
Și vream den flori a pune la crivat.
...Din brazdă-un gușter negru m'a mușcat...
— De ce-a pufnit, văzându-mă, Ilie?!

ÎNTREBARE

„Au înviat fiul văduvei din Nain“
(Luca, 7)

Așa a fost, cum spun... De nu mă 'nșel
Unul-născut era, al maicii sale...
Murise... Il duceau cu mare jale.
La porțile cetății, iată: *E!*

Stătut-au Domnul prins de milă mare
Și mâna Lui s'a fost atins de pat:
Feciorul mort din somnu-i s'au sculat
Voios, cu vlagă nouă 'n mădulare!

...Stau chinuit de tot ce-i omenesc
In clipa asta neagră de primejde...
Imi duc la groapă singura nădejde, —
— Crezi oare, Doamne, c'o să Te 'ntâlnesc?

A DOUA ÎNVIERE

Culcase cerul umbrele pe culmi, —
Mușchiu verde-ruginiu cresc pe scânduri
Strângând mâhniri și desnădejdi în gânduri,
— Și noapte fu în schitul dintre ulmi...

Prin luna nouă Dumnezeu văzând
Cum spânzură un clopot și cum tace, —
A risipit în toate-atâta pace,
Parcă trecuse moartea de curând...

Atunci, din pâlcul fețelor ursuze,
Paisie, bătrân dreptcredincios
— Vrând a slăvire pre Iisus Christos —
Rosti povestea care-i sta pe buze :

„...Mulțimea odihnea, gemând, în noapte,
„— Un furnicar de oameni neîntregi:
„Leproși cu bube mari, schilozi, betegi,
„Orbi, descârnați, femei cu prunci pe moarte ..

„Dojană murmurată de norod, —
„Durerea lor, — îi hăuia 'n ureche
„Ca o ispită neagră, veche, veche...
„— El, — un smochin uscat și fără rod!...

„Inchise ochii mari și triști, o vreme, —
„Apoi, din amorțite răni cresc
„Al doilea chin: un glas, de jos, gemu
„Și ceilalți izbucniră în blesteme...

„Așa s'au împlinit minuni de slavă:
„Den cruce s'au desprins cel răstignit
„Și ca un om Iisus a rătăcit
„De-a mângâiat mulțimea greu bolnavă..“

...Călugării priviră lung la stareț,
Dar starețul, cu ei, tăcu sfios, —
Și, așteptând să-l vadă pre Christos,
Doar sufletul le tresări, vorbăreț...

HLUJANUL

Precum bătuse piatra 'ntregul lan
De n'au rămas decât hlujeni, — așa și
Pre robul Tău l-au doborât vrăjmașii,
Den sufletu-i lăsând un biet hlujan!...

Aici, nu-i nimeni altul să pătrună,
Și totuși nu-i pustiu în jurul meu, —
Că sufletu-mi, privindu-te mereu,
Den ce-a rămas neprihănit, dă frunză!..

SINGURĂTATE

Ispitele venică până 'n schit
Cu gând să-mi smulgă inimii o mladă, —
Tu m'ai ferit de pasărea de pradă,
Și de 'ndoieli pe veci m'ai mântuit!...

Dar oamenii mi-s dragi și sânt departe,
— Chiar fiul Tău pre oameni îi iubea, —
Și-atât de grea e sihăstria mea
Că deslegarea nu-i decât în moarte.

PAISIE PSALTUL SPUNE ...

Eu, Doamne, nu mai sânt al lor de mult,
— Ei n'au decât ochiu păcătos și pântec,
Și viața lor se trece ca un cântec
Pe care nu-l pricep deși-l ascult! ..

Dar ei sânt toți ai mei, încât mă doare
Când pasul lor îmi dă ocol, mereu, —
— Ei sânt copiii mei în care eu
Te văd pre Tine, cel care nu moare. .

Făcându-ne pre noi cu chipul Tău,
Când Ți se 'ntoarse veșnicia 'n față
Ai rădicat, Stăpâne, altă viață:
Și Fiul Tău ilumină în hău!

Vai mie! Singur, ocolit de gloată,
Eu n'am copil în veacul meu pustiu,
Că numai robul Tău am vrut să fiu
Ca să-Ți închin, umil, iubirea-mi toată...

De-aceea, Doamne, nu mai pregeta:
Dă-mi deslegarea Ta de bun părinte
Și fă-mă să adorm curat, cuminte, —
Și facă-se deapururi voia Ta!...

RĂSCOALA

RĂSCOALA

...Trecut-au sfântul Paște fără cânt,
Cu cer înhorbotat de nori ca plumbul:
Hambarele-și sfârșiseră porumbul
Și jalea foamei crude, pre pământ

Crescu învălurată, neagră foarte...
Păgâni și griji cercaseră să rumpă
Din trupul tău, Moldova pururi scumpă, —
Imprăștiind nevoi, dureri și moarte...

Precum de prooroci s'au spus în cărți,
Că vor veni și sabia și focul, —
Căzură biruri grele, și sorocul
De patru ori pe an în cele părți ..

Cărau stăpânii aurul, grămadă,
Zidind camere înalte cât un dâmb,
Și veneticii cu cântarul strâmb
Prin sate răspândeau porniri la sfadă...

Plecau în cârd cu jalba în proțap
Și murmura norodul strâns ca 'n praznic,
In clocot surd, din ce în ce mai groaznic,
Mergând cu rogojini aprinse 'n cap,

Dar iarăși se 'ntorceau nedumeriți,
Bătuți de griji, setoși de dreptate, —
Și supt icoana Maicii Preacurate
Iși oploșeau nădejdea, umiliți...

...Ci, iată că 'ntr'o noapte s'au sculat
Trezii din somn de vuete de buciom.
Porniră 'n șiruri oțeliți de sbucium,
Răzbunători cu sufletul curat...

Din matcă se revarsă 'n valuri râul
Și crește pustiind, și crește greu:
Potop trimis de însuși Dumnezeu, —
Mai mulți decât nisipul, decât grâul,

Mai mulți decât vreodată s'au văzut
Ingemându-și dragostea și ura:
Pământul, apa, focul, piatra, zgura ..
... Înaintau ca un chervan tăcut,

Și mânuindu-și coasele și plugul
Stârniră vicol aprig peste văi:
Ardeau conacurile celor răi
Iar moartea-și răsipea din nou bielgușul!...

Și după ce grădina s'a plivit, —
Pe cerul greu de sânge și de smoală, —
Blagoslovită, caldă și domoală
O dimineață nouă s'au ivit!

...Iar noi, tâlmacii vremilor și-ai slovei,
Vremelnici în viață ca 'n iubire, —
Cuvine-se deapururi a-i cinstire:
Străjeri creștini ai plaiului Moldovei...

NOAPTE

De groază și rușine, m'am holbat
— Doar voiu găci de-i ziuă ori e noapte
Din gemete, din scâncete, din șoapte,
Dospește gândul ne 'nșăles sabat!

Prin geamul afumat și cu zăbrele
Se zugrăvește chip de nea, pe zid. .
...Cetind, cu glas, din psalmii lui David,
Strunesc, domol, frământurile mele...

PIȚIGOIUL

Lui G. Stratulat

Prășind cu râvnă nește păpușoiu,
— Pahomie zări prin buruiene
Un pui de păsărică fără pene, —
Ce s'au văzut a fi un pițigoiu!...

Toți frații-l îngrijiră, — iar Vasile
— Un moș, din iarnă pripășit la schit, —
Din sârmă colivie i-a 'mpletit
Trudindu-se la ea vreo două zile...

Deși era plăpând, — la un răstâmp
Plângea, și smucea c'un soiu de grabă,
Lovind de gratii aripa lui slabă,
— Neliniștit, — cu ochii duși spre câmp...

S'a spânzurat...

Când țeapăn îl văzurăm,
Cu gâtul între sârme atârând, —
Au spus Vasile, mângâindu-l, — blând:
„A vrut să fie slobod...”
Noi, tăcurăm!...

ÎNDOIALĂ

Când toate câte le iubești te mint,
Zădarnic suferi, inimă, și stăruie!
Grămezi de aur, dâmburi de argint,
Tu le clădești, tu singură le năruie...

Te văd cum te desfaci, fășii-fășii
De putrede bucăți, — inimă moartă:
Tresari și sângeri încă, — și te poartă
Fărâmițată, 'n goluri cenușii...

PAISIE PSALTUL SPUNE ...

Te-aș smulge, — să 'ngenunchiu în preajma ta,
— Dumnezeire fără de prihană —
Când te destrami: pământ și foc și rană —
S'ating cu buzele-mi văpaia ta!

ISPITA

ISPITA

...Tu m'ai hrănit, Stăpâne, cu lumină, —
Și când pe chipu-ți gândul meu stătu,
Tristeți și limpezimi mi-ai dat tot Tu,
Știind că-mi vine roata la știrbină...

De multe m'am lovit, — orbecăind, —
Și pașii mei, de îndoieli nesiguri,
Trudit-mi trup l-au chinuit în friguri,
Prin negura ispitelor tăind...

Nu-i tainiță să nu-i știi Tu orînda
 Și nu e pentru Tine ascunziș, —
 De Te-am privit în față sau pieziș,
 Mi-ai dat din plin răsplata și osânda...

Cât ești de bun și cât de blînd ești Tu
 Abia acum am deslușit, Iisuse, —
 Când liniștea sfârșitului aduse
 Căința ce sfios mă străbătu...

De câte ori ți-am spus cu minte proastă,
 În vorbe omenști, — pierdute căi, —
 Albastre'e ispitelor văpăi, —
 Nesăbuita inimii năpastă, —

De-atâtea ori șivoiul vinovat
 S'a domolit în matcă largă, Doamne,
 Și primăveri zâmbeau pe triste toamne
 Din candela aprinsă la crivat!

Acum mă 'nneacă iară, greu, păcatul —
 Și sufletul mă 'ndeamnă să ți-l spun:
 Dăduse ger aproape de Crăciun,
 Zăpada așternuse mare stratul,

Și-un vicol aprig răscoala 'n văzduh
 De răbufnea în sfântul schit cu neaua...
 ...Era în sara când copii, cu steaua,
 Călăuziți de creștinescul duh

Vesteau în lume pace și iubire...
 Era 'n chilie, Doamne,-atât de frig!
 — O! cum nu mi-a venit să mi Te strig
 Să 'ncinzi în noapte calda mîntuire?!

Cu brațe tari mă 'mpinse gând vrăjmaș
 Ursit să-mi dee necurmata chinuri:
 Intrai, orbit, în pivnița cu vinuri,
 În poftă și în sete pătimaș...

De-atunci, de scârba faptei, — milostivă
 Lumina, pacea Ta, — m'au ocolit...
 În veghi amare, groaznic am bolit,
 Și toate mi se puseră 'mpotrivă. .

Un spin sălbatec sânt, într'un mănunchiu
 De flori îmbălsămate pentru Tine...
 ...Iertarea Ta pogoare, să-mi aline
 Durerea ispășită în genunchi,

Și, din dumnezeiasca-ți bunătate
 Alunecă-mi o rază 'n ochiul stins, —
 Să știu că 'n mila-ți, Doamne, m'ai cuprins
 Deși în tină inima-mi se sbate, —

Că eu, cel mai hulit și mai de plîns,
 Ți-am dus în beciu icoana din chilie,
 Și, ca să-ți fie bine, cald, și Ție,
 — Cum beam, — eu Te țineam în sânul-mi strâns!...

PRICAZ

Dac'am purces, — cum spune proorocul, —
Pustiului să-i tâlmăcesc din svon,
— Un clopot slab în miez de Vavilon, —
E că m'au mistuit adese focul...

Că unii asupresc pre cei mai mici,
Iar alții, mormăind cu noi din pesne,
Plutesc cu gândul diavolului, lesne,
— Și limba lor lovește ca un biciu!

Astfel s'au năpustit, de tot hrăpareț,
Vrând a urcare culmea până 'n vârș,
— Un suflet de mocirlă și de stârv, —
Ce s'a 'ncercat a răsturna pre stareț!...

.. Iar dacă preste veacuri cărturarul
Va desluși din slove, ce pricaz
Ne-a copleșit, — ne va simți amarul,
Și va plesni cinstitul lui obraz!...

STAREȚUL

.. Pre starețul de Dumnezeu iubit
L-am îngropat cu lacrimă și jale;
Urcând cotita vieții aspră cale
Fu suflet drept, curat și neștirbit!

Era chircit, și gârbov, și urît,
— Din umăr stânga-i atârna ca moartă —
Și cum pășea greoiu, părea că poartă
Mâhniri și temeri c'a trăit atât...

.. Marți cătră sară, au venit din vale
Doi târgoveți bătrâni, cu bărbi de-un cot, —
— Erau de fel din Ieși, pre cât socot, —
Și povesteau de un crășmar Ghidale

Pre care, noaptea, doi țigani lăieți,
Cu frânghii, cobză, de tejghea legându-l, —
I-au sfâșiat den trup, cumplit, — de-arândul, —
Strivind scânteia bieteii lui vieți!

Cum i-ascultam istorisind păcatul,
Prea cuviosul stareț tresări,
Se ridică în groaza faptei și
Căzu răcnind în hohote: „sărăcul!...”

Pafnutie-l luă de suptiori
Și-apoi, pe brațe-l duse în chilie...
Veniră Agaton, Iacint, Ilie,
Și lângă el veghiarăm până 'n zori...

Gemu astfel, trei zile de urgie,
Cu lacrimă și vorbă fără șir, —
Și-i deslușirăm gândul, fir cu fir,
Mistuitor pe căi de veșnicie...

Când ne făcu un semn tăcurăm mălc
Și, cum îl sprijinea Iacint de spate,
La frunte-și duse degete uscate
Și se cruci tăcut, încet, cu tâlc, —

— Apoi în ochii lui fu iarăși pace,
Și 'n liniștea ce coborîse 'n schit
Simțeam cum cerul sur într' amurgit
De-asupra noastră tainic se desface...

Și, iată-mă, nedumerit și prost
Că mai însemn cu tremurândă mână:
Pre gânduri stam azi-noapte la fântână
Și-am auzit, și tot nu știu ce-a fost!

Mi s'a părut, în freamătul de crânguri
Că plânge Dumnezeu lângă pristol,
Că heruvimi cântau aeva 'n gol,
Că sfinții pogorau în strană, sânguri,

Și că veghiau, în pâlcuri, lângă mort...
— M'am răzimat de ghizd, cu groază... Iată-l:
Ghidale, plin de sânge, lângă Tatăl,
— Un jidov trist, ca jidovii la port...

Plutea 'n văzduh un svon ciudat de glasuri
Inmlădiat, șopotitor, plăpând,
Și în chilia starețului blând
Induișat, l-au plâns mai multe ceasuri...

... A doua zi găsirăm flori pe jos
Și frații toți ne minunarăm foarte
Cum starețul, chircit și slut, în moarte
Parcă dormea 'mpăcat, visând frumos!...

BEJENĂRIT

Fu jalnică a satului priveștițe
Când au pornit norodul cu smerenie
Lăsându-și tot avutul de izbeliște,
Pre Domnul sfânt rugând de milostenie...

Grăi din bejenari cel mai mâhnit:
„Au dacă e cu-adevărat dreptate,
„De ce ar năvăli păgânătate
„Sfărmând cu jaf tot ce-am agonisit?...”

Ci zis-au altul: „Secetă și piatră,
„Războiu și boli, — din toate am avut!
„Și noajele de lupi s'au abătut
„Când viscolul ne șuera prin vatră, —

„Dar una știm: și noapte și lumină,
„Le-a poruncit Cel veșnic ne 'ntinat...
„El de ne-a pus la cazne, ne-a 'ncercat
„Precum încearcă iarba din grădină!

„Cuvine-se să nu păcătuim,
„Cârtind cu vorbă aspră împotriva-i, —
„Căci vrerea Lui deapururi milostivă-i:
„Din pacoste, prin El o să răzbim!...“

NELINIȘTE

Era târziu și frații toți dormeau, —
Doar greerii pecetluiau tăcerea;
In lume, — poate, — amorțea durerea...
Miresme tari de brad spre schit pluteau.

Stam singur scrijilind stângaciu din peană
Metehne și obaze omenești, —
— Treceau pe dinainte-mi, în calești,
Domnițe cu tristeța prinsă 'n geană, —

PAISIE PSALTUL SPUNE ...

Tot sufletu-mi părea că s'a prelins
Ca untdelemnul smuls de-un val de apă...
Vedeam cum peana slovă neagră scapă:
Ca un luceafăr slova s'a aprins!

HAIUCII

HAIUCII

I

...Ceaunul plin îl răzimă de cujbă,
Mai ațâță jăratecul, domol,
Svârli coceni, — și-apoi privi în gol:
„Pre tatăl meu l-au pus să ție slujbă,

„Și capul lor, — înalt, voinic și smead,
„Dar negrăit de dulce la voroavă, —
„L-au răsplătit, smerit, cu o carboavă...
„Pe urmă i-am văzut pre toți cum cad,

„Ingenunchiați, la sfinții din icoane,
 „Și cum se roagă, cuminiți și buni,
 „Haiducii, făcătorii de minuni,
 „Județi de pricini grele și prigoane ...

„Apoi grăiră: „Prea cinstiți săteni
 „Și frați cu noi deapururi întru Domnul
 „Iisus Christos, pre care nici un om nu-L
 „Ajunge'n slavă, — prea cinstiți moșneni

„Și voi pălmași, — bielșug și pace vouă!
 „Noi nu stricăm nici legea din strămoși,
 „Nici datina ...“ — și'n ochii lor frumoși
 „Le deslușeam lucind pre amândouă ...

„Ci noi, temuții codrilor haiduci,
 „Prin putere răzbind, zburăm călare,
 „Ca să'mpărțim dreptate cui n'o are! ...“
 — Și cuvioși, făcură alte cruci ...

„Ne-aținem dârji, la drumuri, după pradă,
 „Pândim pe singuratece poteci,
 „Sântem, cu căpitanul, patruzeci, —
 „Și la primejdii sântem toți, grămadă!

„Când holdele bogate dau în pârg,
 „Când fierbe vinul aromind, în cramă,
 „Și gem hambare pline, — fără teamă
 „Sântem ascunși la drumul dinspre târg:

„Copiii pască-și fără grijă boii
 „Și-așijderea nevestele cu prunci
 „Să treacă fără griji prin văi și lunci, —
 „Dar teamă-se amar, de noi, ciocoi!

„Nu vor avea o clipă de răspas, —
 „Ii vom opri să doarmă și să beie,
 „Iar de-i vom prinde, samă au să deie
 „De ce-au făcut în fiecare ceas! ...“

III

Spun cei bătrâni că preste toți, stăpân,
De unde 'mpodobește bradul dealul
Și până hăt la râpa de sub malul
De jos, — era pe-atunci un om hapsân

Anume Udrea-inimă-de-piatră :
Nici când n'a dat un ban la vrun sărac,
Strângea, hain, pitac lângă pitac
Și-i ascundea într'o ulcea, pe vatră ...

Și-avea o fată Udrea, — cum n'a fost
A doua mai de fără-de-prihană :
Cu vorba 'mprăștia ogod pe rană,
Căci suflet sfânt găsise adăpost

In trupu-i mlădios, de căprioară ...
Avea ochi mari, ca bolta de senini ...
Veniseră boieri și crai străini
Pețind așa mândreță de fecioară, —

Dar fata pre Nichifor îl iubea,
Că el era voinic și de ispravă,
— Și îl visa venind fără zăbavă,
Din mânilor lui tată-său s'o ia ! ...

IV

Căzuse toamna cum îi obiceiul
Cu buți de vin și cu bielșug de rod;
In târg, cel mai blagoslovit norod
Înțelegea pricina și temeiul

Vremelnicelor fapte omenеști ...
Se scuturau de frunza 'n aur, nucii —
In vie rămăneau golași butucii, —
Gutuii se 'neujbau ca în povești ...

Dar într'o sară, un drumeț pre care
Nu-l mai văzuse nimeni pân'atunci, —
Era voinic, spătos, călit de munci, —
Bātu la Udrea'n poarta cea mai mare.

Argații au venit de i-au deschis;
Străinul întreba dacă stăpânul
Primește pețitori ... Avea tot sânul
Cu pungi de bani, mai multe ca 'ntr'un vis ...

„...Bielșug și sănătate, și mărire,
„Și pace ție, Udreo, prea cinstite!
„Din cetele haiducilor, vestite,
„Eu sânt Nichifor, — ageru 'n privire,

„Blajin cu cei miloși și buni la Domnul,
„Dar aspru'n fața celor făr' de lege
„Din care ceata mea doar praf alege
„Și cărora în vis le turbur somnul! ...

„Din dealul cu podgorii până 'n munte,
„Copiii-abia înfășurați în crijmă
„Mă știu și ei: de la ciocoi iau dijmă,
„Și preste patruzeci eu merg în frunte ...

„Din codrii mei m'aduse vânt năpraznic:
„Acolo sus eram un șoim stingher! ...“
Haiducul sta cu mâna pe jungher
Și ochiul lui sticlea aprins și groaznic ...

„Aci, în casa ta, — auzi ?, — aci
„Se află, Udreo, viața mea, — comoara !
„Venit-am azi ca să-ți pețesc fecioara ...
„Dă-mi fata ! Nu-ți cer alte bogății

„Că ea e cea mai scumpă pentru mine ...
„Ascultă-ți inima și vezi, — ce simți ?
„Am mii de galbeni, dacă vrei, cu zimți,
„Și multe pungi de pietre scumpe pline !

„De ce te'ntuneci, Udreo ? Fata vrea, —
„Gândește-te: așa ne-a fost orânda !
„Nu spune nu, — să nu-ți primești osânda !
„Te'ncumeți tu să stai în calea mea ?“

V

...Pe tainice poteci veneau călări
Haiducii : patruzeci, cu căpitanul ...
Ci Udrea petrecea nuntind, sârmanul !
...Vuia văzduhu'n vesele cântări

Rostogolind chiuituri în vale,
— Se veseleau bătrâni, și mici, și mari, —
Zoreau tarafe de țigani cobzari
Cu dible, cu dairea și cu țimbale,

Cu surle și cu naiu... Din pivniți vechi
Scot slugi bătrâne, bute după bute, —
Și zgomot de chindii și de bătute
Neîncetat le răsuna'n urechi...

De-o săptămână ține nunta 'ntr'una,
Cu dulciuri, cu cafele și cu vin, —
Ospețe boierești se trec și vin, —
Că Udrea are-o fată: numai una, —

Și-aceea se mărită c'un boier! ...
Dar dacă are Udrea doar o fată,
De ce e fața ei întunecată
Și'n ochii ei trec nouri ca pe-un cer?

...In gând își desmierda duios iubitul, —
Voinicul dârz ascuns între poteci —
Acela ce cu ceata-i, — patruzeci, —
Ura pre tatăl ei, încărunțitul! ...

VI

...De-odată, lăutari și lume tac
Și-o liniște de moarte se rădică:
Veneau călări, în goană, fără frică,
Haiducii: crâng, — copac lângă copac!

„Cinstite Udreo, — prea mi te-ai grăbit
„Să pui miresei vâlul de beteală!
„Acum, în ceasul sfânt, dă socoteală
„De bezna faptei care ne-a 'nvrăjbit! ...“

Din ceată, patru se 'ndreptau spre el :
 „Cinstite Udreo, — dacă ții la viață
 „Și vrei s'ajungi și mâne dimineață, —
 „Alege dintre lucruri într'un fel :

„Vezi, — fata-l vrea; Nichifor o iubește;
 „I-o dai ori ba?“ Dar Udrea sta tăcut,
 Ca piatra neclintit, senin și mut,
 Privind haiducii 'n față, bărbătește...

Cu frânghii mi-l legară, cot la cot...
 „Cinstite Udreo, — pentru-a treia oară :
 „Ne dai stăpână mândra ta fecioară?“
 Grăi Nichifor: „Că mi-o dai, socot!...“

„Ba nu! — răcni bătrânul, — niciodată!...“
 ...Nichifor îl luă de păr, târiș,
 Și-l răsturnă de sus, pe coboriș,
 De 'nfioră cu dânsul râpa toată!

Apoi, călări, se duseră haiducii,
 In munți... Jeleau nuntașii 'n urma lor ...
 ...Urcau spre codru-adânc, ispititor,
 In toamna care desfrunzise nucii...

PALINODIE

*.. Sub candelă mi-i gândul mai domol,
 Și-s mai sărac în vreri necugetate, —
 Vin ape din adâncuri turburate
 Și scot pe maluri dâmburi de nămol...*

*Le văd în noaptea liniștii deapururi
 Dospind ispita vechiului păcat,
 — Și buzelor le pun, hain, lăcat,
 Că plin sânt de metehne și cusururi...*

*Și, cum mi-aplec, — fruct copt pretimpuriu, —
 De-mi razăm fruntea arsă pe ceasloave,
 Aud în șoaptă stihuri și voroave,
 Și tâlcul lor îl știu, și tot nu-l știu...*

*Și-atunci mă 'ntorc la Tine, — că pre lume
 N'am cunoscut năcicând stăpân un altul, —
 Și, rogu-mă umil, să ierfi că Psaltul
 Ades luă 'n deșert slăvitu-Ți nume!...*

TABLA DE MATERIE

	<u>Pagina</u>
Predoslovie	5
INDOIELI ȘI MĂHNIRI	
Icoana	9
Măhnirea	13
Hoția	16
Teofil	18
Florile	20
Intrebare	22
A doua înviere	24
Hlujanul	26
Singurătate	27
Răscoala	29
Noapte	32
Pițigoiul	33
Indoială	35
Ispita	37
Pricaz	40
Starețul	42
Bejenărit	45
Neliniște	47
HAIUCII	51
Palinodie	65

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI — 1934

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI — 1934

FUNDAȚIA PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ „REGELE CAROL II”

BIBLIOTECA „ENERGIA“	
Au apărut	
M. CONSTANTIN-WEYER	<i>Cavelier de la Salle</i> , traducere din limba franceză de Paul I. PRODAN Lei 40
L. F. ROUQUETTE	<i>In căutarea fericirii</i> , traducere din limba franceză de E. FLĂMÂNDĂ Lei 40
ALAIN GERBAULT	<i>Singur, străbătând Atlanticul</i> , traducere din limba franceză de A. VIANU Lei 20
COLONEL T. E. LAWRENCE	<i>Revolta în deșert</i> , traducere din limba engleză de Mircea ELIADE, cu o hartă Lei 60
RENÉ BAZIN	<i>Pustnicul din Sahara. Viața părintelui Charles de Foucauld</i> , traducere din limba franceză de Alexandru HODOȘ Lei 30
MIHAI SADOVEANU	<i>Viața lui Ștefan cel Mare</i> Lei 30
Sub tipar	
C. ARDELEANU	<i>Domnul Tudor</i>
R. P. HUC	<i>Descoperirea Thibetului</i> traducere din limba franceză de Apriliana MEDIANU
JAKOB WASSERMANN	<i>Viața lui Stanley</i> traducere din limba germană de Radu CIOCULESCU

BIBLIOTECA „INFORMATIVA“	
Sub tipar	
Ing. I. ORBONAȘ	<i>Manual de atelier mecanic</i>

BIBLIOTECA „DOCUMENTARĂ“	
Sub tipar	
	<i>Amintirile Colonelului Lăcusteanu</i> publicate de Radu CRUTZESCU

SCRIITORII ROMÂNI CONTEMPORANI	
Sub tipar	R o m a n e
N. M. CONDIESCU	<i>Insemnările lui Safirim, I</i>
JOACHIM BOTEZ	<i>Insemnările unui belfer</i>
Au apărut	E s s e u r i . C r i t i c ă
PAUL ZARIFOPOL	<i>Pentru arta literară</i> Lei 60
PERPESSICIUS	<i>Mențiuni critice, II</i> Lei 80
G.-M. CANTACUZINO	<i>Izvoare și popasuri</i> Lei 60
N. IORGA	<i>Oameni cari au fost</i> Lei 80
EM. CIOMAC	<i>Viața și opera lui Richard Wagner</i> Lei 60
Sub tipar	
M. D. RALEA	<i>Valori</i>
Au apărut	V e r s u r i
DEMOSTENE BOTEZ	<i>Cuvinte de dincolo</i> Lei 60
ZAHARIA STANCU	<i>Antologia poezilor tineri</i> cu portrete de Margareta STERIAN Lei 60

G. BACOVIA	<i>Poesii</i> cu o prefață de Adrian MANIU
G. GREGORIAN	<i>La poarta din urmă</i>
ADRIAN MANIU	<i>Cartea Țării</i>
G. LESNEA	<i>Cântec deplin</i>
GEORGE SILVIU	<i>Paisie psaltul spune...</i>

Sub tipar	
V. CIOCĂLTEU	<i>Poesii</i>

SCRIITORII ROMÂNI VECHI	
Sub tipar	
MITROPOLITUL VARLAAM	<i>Cazania (1643)</i> , ediție îngrijită de J. BYCK

TRADUCEREA SFINTEI SCRIPTURI DE PR. V. RADU ȘI GALA GALACTON	
A apărut	<i>Cântarea Cântărilor</i>

SCRIITORII STREINI MODERNI ȘI CONTEMPORANI	
Au apărut	
E. MADÁCH	<i>Tragedia omului</i> traducere în versuri din limba maghiară de Oct. GOGA
LUIGI PIRANDELLO	<i>Răposatul Matei Pascal</i> traducere din limba italiană de A. MARCU
Sub tipar	
M. CHOROMANSKI	<i>Gelozie și medicină</i> traducere din limba polonă de GR. NANDRIȘ
R.-L. STEVENSON	<i>Comoara din insulă</i> traducere din limba engleză de Radu GEORGESCU

BIBLIOTECA DE FILOSOFIE ROMÂNEASCĂ	
Au apărut	
D. D. ROȘCA	<i>Existența tragică</i>
T. VIANU	<i>Estetică</i> Vol. I

BIBLIOTHÈQUE D'HISTOIRE CONTEMPORAINE	
A apărut	
G. I. BRATIANU	<i>Napoléon III et les nationalités</i>

OPERELE PREMIATE ALE Scriitorilor TINERI NEEDITAȚI	
Au apărut	
VLADIMIR CAVARNALI	<i>Poesii</i>
EUGEN JEBELEANU	<i>Inimi sub săbii</i> poeme
HORIA STAMATU	<i>Memnon</i> versuri
DRAGOȘ VRÂNCEANU	<i>Cloșca cu pui de aur</i> versuri
EMIL CIORAN	<i>Pe culmile disperării</i>
CONSTANTIN NOICA	<i>Mathesis</i>

REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE	
Apare lunar în 240 de pagini.	Numărul lei 25. Abonamentul pe un an

Cărțile noastre se găsesc de vânzare în principalele librării din țară. Ele se pot trimite franco la domiciliu în toată țara.
FUNDAȚIA PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ „REGELE CAROL II”
39, Bulevardul Lascăr Catargi, 39 — București, III — Telefon 240-70 g

Lei 40.—